

Vốn công nghệ

NGUỒN LỰC QUAN TRỌNG CỦA DOANH NGHIỆP KHỞI NGHIỆP

■ Minh Hải

Vốn công nghệ là một khái niệm được xuất hiện trong vài thập kỷ gần đây và ngày càng trở nên phổ biến. Tuy nhiên, từ thế kỷ trước, khi mà kỹ thuật ngày càng có vị thế quan trọng trong các hoạt động kinh tế thì vốn kỹ thuật cũng đã được đề cập đến. Và trong bối cảnh cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư, công nghệ càng được coi trọng, được xem là một nguồn vốn quan trọng để phát triển của các doanh nghiệp. Trong quá trình khởi nghiệp hiện nay, vốn công nghệ là nhân tố quan trọng, góp phần quyết định sự thành công của các doanh nghiệp.

Vốn công nghệ

Công nghệ đã và đang trở thành một nguồn lực quan trọng để phát triển kinh tế - xã hội. Nếu như trước đây, khoa học kỹ thuật được coi như là công cụ, phương tiện phục vụ, hỗ trợ cho việc sản xuất kinh doanh, thì nay, công nghệ là một loại hình vốn

quan trọng để phát triển kinh tế. Nền kinh tế thị trường toàn cầu phát triển mạnh mẽ đòi hỏi việc đầu tư vào vốn công nghệ trở thành nhân tố chủ chốt để các doanh nghiệp các nền kinh tế bắt kịp nhịp điệu phát triển cũng như nâng cao năng lực

cạnh tranh với các doanh nghiệp, các nền kinh tế khác. Vốn công nghệ, vì vậy mà ngày càng giữ vai trò quan trọng hơn.

Vốn công nghệ được hiểu một cách tổng thể là toàn bộ hệ thống tri thức, kỹ năng, công cụ, trang thiết bị và năng lực điều khiển, vận dụng... các nhân tố liên quan đến công nghệ của một tổ chức, cá nhân có thể điều động, huy động và vận dụng vào quá trình phát triển nhằm tìm kiếm lợi nhuận và tăng cường lợi thế cạnh tranh, nâng cao hiệu quả sản xuất kinh doanh của tổ chức, cá nhân đó. Hay nói đơn giản thì vốn công nghệ là các nhân tố liên quan đến công nghệ mà một tổ chức, cá nhân có thể đầu tư, huy động và vận dụng vào quá trình sản xuất, kinh doanh của mình. Vốn công nghệ cũng tồn tại ở cả dạng tiềm năng (có thể khai thác, vận dụng) và dạng hiện thực (đang khai thác, vận dụng) nên việc đánh giá vốn công nghệ cũng rất phức tạp. Năng lực chuyển đổi công nghệ, phát triển các công nghệ mới của cá nhân, tổ chức có thể tạo nền tảng cơ sở quan trọng để phát triển vốn công nghệ, bởi mỗi công nghệ đều có một tuổi đời nhất định và nó sẽ bị các công nghệ mới tiên tiến hơn vượt qua. Đổi mới công nghệ là một cách đầu tư khôn ngoan và cũng là một định hướng phát triển vốn công nghệ thiết yếu.

Trong kinh tế học, vốn được phân chia theo nhiều loại khác nhau tùy theo các tiêu chí. Trong sự biểu hiện của vốn thì người ta cũng có thể phân chia thành vốn vật thể và phi vật thể. Với vốn công nghệ (và một số loại vốn khác) thì tồn tại ở cả dạng vật thể và phi vật thể. Trong các phân tích về phát triển, vốn công nghệ chưa được quan tâm lắm, nhất là trong phân tích sinh kế của các cộng đồng, các nhóm nhất định. Nhưng trong quá trình đánh giá nguồn lực của các doanh nghiệp hay đánh giá mức độ tác động của các dự án phát triển thì vốn công nghệ lại là một nhân tố quan trọng được quan tâm. Các nhà đầu tư quan tâm nhiều đến nguồn vốn công nghệ của một doanh nghiệp có thể đáp ứng cho nhu cầu phát triển, hay đánh giá mức độ ảnh hưởng đến môi trường cũng như hiệu quả sản xuất

của vốn công nghệ trong một dự án phát triển. Vậy nên, trong các hồ sơ năng lực của doanh nghiệp để kêu gọi vốn đầu tư cho khởi nghiệp thì vốn công nghệ được các nhà đầu tư rất coi trọng và đánh giá cao. Nói cách khác, vốn công nghệ giữ một vai trò quan trọng trong quá trình khởi nghiệp.

Vốn công nghệ với sự phát triển của doanh nghiệp khởi nghiệp

Khởi nghiệp, dù quốc gia, địa phương hay doanh nghiệp, cũng đều có hướng đi chung là bắt đầu từ công nghệ. Đây là bài học kinh nghiệm trong quốc gia khởi nghiệp của Israel và đang phổ biến trên toàn thế giới. Dù ở lĩnh vực nào, công nghệ vẫn là một nguồn vốn thiết yếu, một nhân tố quan trọng của quá trình khởi nghiệp.

Để khởi nghiệp đi đến thành công, người ta phải tìm cho mình một con đường phù hợp và hiệu quả. Con đường đó thường có rất nhiều chặng khác nhau, trong đó có một số chặng đường cần thiết phải đi qua. Bước đầu tiên là xác định sản phẩm để khởi nghiệp. Khởi nghiệp nhìn chung có thể bắt đầu trên nhiều lĩnh vực khác nhau. Nhưng dù ở lĩnh vực nào thì cũng cần phải xác định được sản phẩm chủ chốt để khởi nghiệp. Sản phẩm có thể là một thứ hàng hóa vật chất cụ thể, cũng có thể là một loại hình dịch vụ hay những mặt hàng phi vật thể. Sản phẩm chủ chốt này chính là nhân tố và doanh nghiệp muốn phát triển để cung cấp cho thị trường và tìm kiếm lợi nhuận. Để lựa chọn sản phẩm phù hợp thì phải căn cứ trên nhiều phương diện khác nhau, chủ yếu tập trung vào các thế mạnh

mà doanh nghiệp có. Đó là dựa vào các lợi thế cạnh tranh của chính mình. Lợi thế này có thể đến từ tự nhiên (các nguồn tài nguyên thiên nhiên mà doanh nghiệp có thể khai thác), lợi thế về mặt văn hóa (các sản phẩm từ văn hóa hay các mạng lưới xã hội, các định chế và các dịch vụ văn hóa cơ bản, nói chung là vốn văn hóa để tạo nên nền tảng cho sản phẩm đặc trưng để khởi nghiệp), lợi thế về con người (nguồn nhân lực, sự am hiểu văn hóa, tri thức chuyên môn hay kinh nghiệm... liên quan đến khai thác và chế biến sản phẩm đó). Tiếp đến phải tìm được công nghệ sản xuất phù hợp và tiên tiến, làm sao để tạo ra được sản phẩm có giá trị kinh tế cao, giá trị cạnh tranh đặc biệt và mang lại hiệu quả thương mại tốt nhất. Có rất nhiều cách thức và quy trình để sản xuất một sản phẩm hàng hóa hay vận hành một sản phẩm thương mại, vậy nên cần phải tìm kiếm được cách thức và quy trình nào cho phù hợp với sản phẩm chủ chốt là nhân tố quan trọng. Sau đó, phải xác định thị trường và tìm kiếm con đường phát triển mạng lưới thương mại

cho sản phẩm chủ chốt của mình. Trong bối cảnh toàn cầu hóa, xây dựng mạng lưới thương mại vô cùng quan trọng, nó phải đảm bảo làm sao để lưu thông nhanh nhất, an toàn nhất và giảm thiểu chi phí để tăng lợi thế cạnh tranh. Cuối cùng cũng phải đặt ra vấn đề xây dựng môi trường kinh doanh và xây dựng văn hóa doanh nghiệp trong quá trình khởi nghiệp. Tất cả các bước này đều cần đến vốn công nghệ. Vai trò của vốn công nghệ thể hiện qua một số phương diện:

Trước hết, vốn công nghệ thể hiện được tiềm năng phát triển, năng lực huy động cũng như tầm nhìn của doanh nghiệp. Đây là điều quan trọng khi một doanh nghiệp bắt đầu bước vào con đường khởi nghiệp. Họ có thuyết phục được các chủ đầu tư cung cấp vốn đầu tư hay không phải dựa vào nhiều yếu tố, trong đó có việc phải chứng minh được vốn công nghệ của mình đáp ứng được nhu cầu, đi đúng xu hướng đang được quan tâm và vận dụng được hiệu quả và lĩnh vực mà doanh nghiệp muốn khởi nghiệp. Vốn công nghệ cũng thể hiện được cả mục tiêu và động lực khởi nghiệp của một doanh nghiệp.

Thứ hai, vốn công nghệ giúp cho việc thăm dò thị trường thuận lợi hơn, qua đó nâng cao cơ hội để tìm kiếm được sản phẩm chủ chốt phù hợp để tiến hành con đường khởi nghiệp. Nếu không vận dụng công

Công nghệ sản xuất tiên tiến tạo ra sản phẩm có giá trị kinh tế, giá trị cạnh tranh và hiệu quả thương mại

nghệ thì việc thăm dò thị trường, đánh giá sản phẩm sẽ gặp nhiều khó khăn bởi việc tiếp cận thông tin thị trường trên diện rộng là không dễ dàng, nhất là trong thị trường rộng lớn liên địa phương, liên vùng và nhất là liên quốc gia. Nhưng với công nghệ hiện đại, việc nghiên cứu, thăm dò thị trường và xác định các thông tin sản phẩm trở nên đa dạng, đa chiều và dễ dàng hơn nhiều. Nó tiết kiệm được rất nhiều nguồn lực cho các doanh nghiệp trong quá trình tìm kiếm sản phẩm đặc trưng. Không những vậy, với trí tuệ nhân tạo hiện tại có thể đưa ra những nhận định cơ bản dựa vào quá trình tích hợp các thông tin liên quan đến sản phẩm và thị trường của nó qua các thông tin đã được đưa lên internet. Thay vì đánh giá thị trường bằng cách truyền thống là phải tiếp cận trực tiếp các đối tượng tiêu dùng thì giờ nhờ vào công nghệ mà người ta có thể tiếp cận thị trường theo nhiều nguồn thông tin khác nhau. Quá trình này giúp cho doanh nghiệp khởi nghiệp có thể lựa chọn được sản phẩm chủ chốt phù hợp và định hướng thị trường để phát triển một cách hiệu quả hơn.

Thứ ba, vốn công nghệ cũng là nhân tố quan trọng ảnh hưởng quyết định đến việc sản xuất sản phẩm chủ chốt hay tạo ra các dịch vụ quan trọng của doanh nghiệp khởi nghiệp. Khi lựa chọn được sản phẩm để khởi nghiệp thì cần phải lựa chọn công nghệ để sản xuất, vận hành mạng lưới thương mại sản phẩm này như thế nào cho phù hợp và hiệu quả. Không có tiêu chí nào quyết định đến vấn đề này bởi công nghệ là cả một thế giới rộng lớn, không có công nghệ nào là duy nhất hay tốt nhất mà công nghệ thay đổi và phát triển liên tục để cạnh tranh nhau. Các doanh nghiệp dựa vào tiềm lực và mục tiêu, định hướng của mình để lựa chọn công nghệ, lựa chọn dây chuyền sản xuất phù hợp với nguồn tài chính, quy mô sản xuất hay dịch vụ cung cấp, thị trường, giá cả, thị phần, năng lực cạnh tranh... của mình để lựa chọn. Tuy nhiên, trong sự lựa chọn công nghệ cho quá trình khởi nghiệp hiện nay cũng có một số vấn đề phải quan tâm. Trước hết là công nghệ sạch, nghĩa là những công nghệ tiêu tốn ít nhiên liệu, giảm

thải tác động môi trường, đảm bảo an toàn cho người sử dụng các sản phẩm. Thứ hai là công nghệ bền vững, hướng đến sử dụng các nguồn năng lượng bền vững, sản xuất các sản phẩm có chất lượng tốt và ít ảnh hưởng đến môi trường để đảm bảo sự phát triển. Thứ ba là công nghệ thân thiện, hài hòa với tự nhiên và gắn với đời sống văn hóa, xã hội của con người, của cộng đồng sở tại. Cuối cùng là công nghệ phù hợp, đây là tiêu chí cần thiết bởi không chỉ đảm bảo các tiêu chí tổng quan phía trước, mà công nghệ được lựa chọn phải phù hợp với các yêu cầu của sản phẩm và đáp ứng được nhu cầu của thị trường, của khách hàng để đảm bảo tính hiệu quả cho quá trình sản xuất, kinh doanh.

Thứ tư, vốn công nghệ cũng là nhân tố quan trọng trong việc quảng bá sản phẩm và phát triển mạng lưới thương mại cho sản phẩm trong thị trường rộng lớn. Ngày nay, việc quảng bá sản phẩm trên diện rộng cần phải ứng dụng các công nghệ hiện đại và phù hợp. Công nghệ cho phép lan tỏa thông tin sản phẩm, kết nối các đối tác liên quan và tạo ra một thị trường rộng lớn. Công nghệ cũng gắn kết các nhóm khác nhau trong mạng lưới thương mại, thực hiện các giao dịch một cách nhanh chóng và hiệu quả trong việc thương thảo và ký kết hợp đồng. Công nghệ là nền tảng quan trọng để xây dựng và quản lý các mạng lưới thương mại quan trọng, hình thành các chuỗi hàng hóa trong cung cấp sản phẩm chủ đạo.

Nói tóm lại, công nghệ là nhân tố quan trọng đối với quá trình khởi nghiệp.

Bởi khởi nghiệp xét cho cùng là những bước đầu tiên mà một doanh nghiệp xây dựng, phát triển và khẳng định chính mình. Vậy nên công nghệ là động lực, là nhân tố ban đầu và cũng là những mục tiêu quan trọng mà doanh nghiệp khởi nghiệp hướng đến. Công nghệ cũng là nhân tố quan trọng như doanh nghiệp trong quá trình khởi nghiệp.

Vốn công nghệ và văn hóa khởi nghiệp

Trong khởi nghiệp, văn hóa doanh nghiệp là nhân tố quan trọng, nó cũng là mục tiêu và động lực của quá trình khởi nghiệp. Doanh nghiệp là hạt nhân của khởi nghiệp. Nói đến khởi nghiệp là nói đến sự phát triển của doanh nghiệp. Nhưng doanh nghiệp muốn khởi nghiệp thành công thì phải xây dựng được văn hóa doanh nghiệp, văn hóa kinh doanh hay góc độ khác là văn hóa khởi nghiệp của doanh nghiệp. Văn hóa khởi nghiệp chính là giai đoạn đầu, giai đoạn định hình các giá trị cốt lõi của doanh nghiệp và là nền tảng cơ bản để hình thành văn hóa doanh nghiệp lâu dài. Văn hóa doanh nghiệp có thể thay đổi qua các thời kỳ nhưng vẫn phải giữ được những giá trị cơ bản của nó, bởi khi mất đi giá trị cơ bản đó, doanh nghiệp cũng mất đi bản sắc và sẽ đi vào

thoái trào nếu không có được sự chấn hưng kịp thời. Để xây dựng văn hóa khởi nghiệp cần có nhiều yếu tố khác nhau tùy vào tính chất và thời điểm của quá trình khởi nghiệp.

Vốn công nghệ có vai trò quan trọng đối với xây dựng văn hóa khởi nghiệp. Bởi nó là nhân tố làm thay đổi các quan hệ và sự giao tiếp giữa các cá nhân trong một doanh nghiệp cũng như giữa các doanh nghiệp với nhau. Một doanh nghiệp bước vào xây dựng văn hóa kinh doanh của mình cần phải quan tâm đến vốn công nghệ và điều chỉnh các mục tiêu sao cho phù hợp với vốn công nghệ. Thậm chí, quá trình phát triển của văn hóa khởi nghiệp cũng cần hài hòa, phù hợp với vốn công nghệ. Chẳng thiếu những doanh nghiệp gặp phải nhiều vấn đề bất cập khi bỏ qua vốn công nghệ trong quá trình xây dựng văn hóa kinh doanh. Bởi hiện tại, sự tương tác của các cá nhân, các nhóm và các tổ chức qua môi trường công nghệ là vô cùng phổ biến. Nếu xây dựng văn hóa khởi nghiệp, văn hóa doanh nghiệp mà bỏ qua yếu tố này thì sẽ dễ gặp thất bại.

Để phát huy vốn công nghệ vào xây dựng văn hóa khởi nghiệp cần phải xem đây là một môi trường hình thành và phát triển của văn hóa doanh nghiệp. Chính nhân tố công nghệ đang tạo ra và

Vốn công nghệ có vai trò quan trọng đối với xây dựng văn hóa khởi nghiệp

Ảnh: Một văn phòng startup về blockchain ở quận 1, TP HCM

chi phối sự tương tác giữa các cá nhân cũng như các nhóm trong một doanh nghiệp hay giữa các doanh nghiệp khác nhau. Ban đầu, khi bước vào khởi nghiệp, các hạt nhân của doanh nghiệp cũng chủ yếu làm việc trong môi trường công nghệ. Các công cụ để thao tác công việc hay môi trường trao đổi công việc đều thực hiện qua công nghệ. Vốn công nghệ phong phú cho phép các tương tác diễn ra một cách thuận lợi và nhanh chóng. Ngược lại, không tạo ra được vốn công nghệ tiên tiến thì sẽ làm lỡ nhịp các công việc và khó theo kịp. Doanh nghiệp lúc khởi nghiệp rất coi trọng làm việc nhóm, và sự trao đổi, tương tác trong nhóm chủ yếu diễn ra trong môi trường công nghệ. Họ cũng là những người đặt ra những định chế đầu tiên để xây dựng văn hóa khởi nghiệp. Có thể bắt đầu từ những vấn đề, cử chỉ nhỏ nhất. Một doanh nhân trẻ từng chia sẻ lại rằng khi anh bước vào quá trình khởi nghiệp với công ty truyền thông online trên nền tảng ứng dụng công nghệ số hiện đại được tiếp cận từ thời gian học tập và làm việc ở Vương quốc Anh về, rằng bước ban đầu là vô cùng khó khăn. Sau khi tìm được một nhóm phù hợp và chia sẻ ý tưởng của nhau, họ bắt đầu đặt ra những nguyên tắc riêng: Sáng sớm, họ cùng gặp nhau ở một văn phòng, mỗi người một máy tính xách tay và chào nhau qua ứng dụng tương tác nhóm trên máy tính. Bắt đầu bằng một biểu tượng chào nhau do họ tự xây dựng với logo của công ty. Sau đó trưởng nhóm đặt ra vấn đề và mọi người thảo luận về những công việc sẽ triển khai trong ngày. Họ vừa uống cà phê và trao đổi với nhau qua máy tính. Dù ngồi đối diện và cạnh nhau nhưng không ai nói với nhau một lời nào cả. Sau khoảng một giờ đồng hồ thì họ chào tạm biệt nhau cũng bằng một biểu tượng đặc biệt trên nhóm rồi tắt máy tính ra về. Ai cũng đi làm việc của họ cho đến cuối ngày, họ lại tiếp tục một cuộc trao đổi như vậy về những việc đã làm trong ngày. Cứ như vậy, cả những người xung quanh cũng không ai biết họ đang trao đổi việc gì. Họ cũng không lên tiếng hay tạo tiếng động gì để làm ảnh hưởng đến người khác. Sau này,

khi công ty phát triển và có hàng chục cán bộ nhân viên, thì những nguyên tắc ban đầu này cũng trở thành những giá trị cốt lõi trong văn hóa doanh nghiệp của họ. Họ đặt ra những nguyên tắc rất nghiêm khắc trong việc tương tác và bảo mật thông tin về công việc của công ty. Ai vi phạm sẽ bị xử lý nghiêm túc. Và toàn bộ quy tắc ứng xử trong công việc của công ty đều được đặt trên môi trường tương tác số với nhau. Đây là một ví dụ về việc xây dựng văn hóa khởi nghiệp dựa trên nền tảng vốn công nghệ của doanh nghiệp.

Tóm lại, trong quá trình khởi nghiệp của doanh nghiệp, bên cạnh những ý tưởng đặc biệt để tạo ra sản phẩm chủ chốt, đặc thù để có thể kêu gọi đầu tư thì cần phải quan tâm đến xây dựng văn hóa khởi nghiệp. Đây là những giá trị cốt lõi không chỉ trong quá trình khởi nghiệp mà còn ảnh hưởng đến cả nền văn hóa doanh nghiệp lâu dài về sau. Để đảm bảo sự hài hòa, phù hợp của văn hóa khởi nghiệp trong sự thay đổi của môi trường xã hội cũng như sự phát triển của doanh nghiệp thì cần coi trọng đến vai trò của vốn công nghệ. Trong bối cảnh đang có nhiều doanh nghiệp bước vào con đường khởi nghiệp mà vốn công nghệ của chúng ta còn chưa thật sự phong phú, việc có một định hướng phát triển nền khoa học, công nghệ nước nhà cũng là một nhân tố quan trọng để hỗ trợ, tạo điều kiện cho các doanh nghiệp có thể khởi nghiệp một cách hiệu quả hơn. Điều đó đòi hỏi cần phải có những chính sách phát triển khoa học, công nghệ phù hợp với bối cảnh của đất nước hiện tại./.